

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. Quit sint, quamque promissionem contineant?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Sacramentum Pœnitentiæ, perierit defuncto Episcopo. 23. Certè ex dictis sequitur, nequaquam penisse etiam re integra, quia hæc fuit gratia facta ipsi Rectori, & quidem circa personas indeterminatas, ita solum signatè Frangolus t. 1. seu p. 1. l. 3. d. 50. fol. mibi 291. his verbis: Unde, quamvis possint ejusmodi facultates prohibito revocari, certum est, non expirare morte concedentis, duraturque donec viduatis Ecclesiis provifum fuerit de Pastore à quo possunt revocari. An dicta facultas transierit ad Successorem dicti Rectoris pertinet ad §. 6. paulo post afferendum.

§. V. An expirè Dispensatio, vel potestas dispensandi, vel alia gratia, si, qui concessit, moriatur, vel amoveatur ab officio, antequam litteras Concessionis dederit.

1. **A**ltero Primo, in foro conscientie valere prædictas gratias, de quibus nostra est locutio, etiam si scriptura nulla super illis confecta sit, valere, inquam, statim ac simplici verbo conceditur. Molin. t. 1. d. 599. Ioan. Præp. q. 8. de disp. matr. d. 7. à num. 46. Perez de matrim. d. 47. tit. 6. aliosque apud Dian. p. 8. tract. 3. ref. 8. Poterit ergo eas in foro Conscientie, uti etiam si concedens moriatur, antequam litteræ concessionis expeditæ fuerint. Excepit semper, nisi aliud cautum sit in concessione, vel in lege aliqua municipali. Ratio est, quia neque ex natura Donationis gratiæ, neque ex iuris communis dispositione apparet, cur ejusmodi gratia non valeat: cum per simplicem concessionem voluntariè datum, concedens transferat gratiam in alium, ut est communis doctrina apud Sanch. l. 8. matrim. d. 29. n. 2. March. de Or. r. 1. p. 7. cap. 6. n. 15. Azor. p. 2. l. 7. c. 1.

2. Altero secundo, prædictas gratias non prodesse, nec vim habere in foro externo, litteris non expeditis. Si tamen non expendantur, post mortem concedentis retrahantur, hoc est vim habere à puncto concessionis. Ratio est, quia prior hujus assertionis pars clarè habetur in regula 33. & Reg. 50. Cancellariæ, posterior vero colligitur ex iisdem Regulis, ut latè habes apud Molin. l. c.

3. Dices Regula Cancellariæ, quæ habetur apud Sanch. l. 8. matr. d. 19. n. 1. non solum loquitur in casu hujus secundæ assertionis, sed etiam in casu assertionis primæ jam dictæ n. 1. hæc enim sunt ejus verba. Nulla dispositio cuiquam in iudicio, vel extra suffragetur, antequam super ealiter Apostolica sint confecta. Ergo perperam dictum est oppositum dicto n. 1.

4. Respondeo. Hæc verba intelligenda sunt non suffragari in iudicio, vel extra iudicium; in foro externo, neque enim (ut rectè ait Præpositus l. c.) & credendum est Pontificem voluisse adversari sententiæ receptæ à tot Doctoribus, qui doceant pro foro conscientie non esse necessariam, ex se, & vi iuris communis, illam litterarum expeditionem.

5. Aique hinc collige, eum, cui à fide digno significatum certò est, Pontificem dispensasse in impedimento, posse in foro conscientie Matrimonium contrahere, vel nulliter antea contractum nunc revalidare, etiam si ante litterarum expeditionem moriatur Pontifex, & idem de aliis Superioribus quoad alias gratias. Idemque item dic si pari modo certò scias à fide digno Pontificem dispensationem, vel aliam gratiam tibi per litteras, seu per scripturam concessisse, cum tamen dictæ litteræ ad te nondum transmissæ sint, quia est eadem, imò major ratio.

6. Dixi (certo scias) sanè certitudine morali, quam quatenus illa sit explicui in simili supra tract. 1. de imp. c. 10. d. 5. c. 13. n. 5. Mihi enim, & Amico apud Dian. p. 8. r. 3. ref. 8. p. V. At hic, non videtur sufficere probabilitas concessionis: nonquam enim præsumendum est, Pontificem, vel Principem concedere gratiam voluisse, de qua solum mera probabilitas habetur, quod illi concesserint: id enim multis fraudibus, & erroribus esset obnoxium.

§. VI. An cesset Dispensatio, vel Potestas ad dispensandum morte Delegati? Remissivè.

Diximus an, & qua ratione cessent gratiæ morte Pontificis, vel alterius Principis, hoc est morte legantist. Quid, si moriatur Delegatus, cui gratiam exequi commissum fuerat; sed, quia de hoc Argumento, quantum ad nostras dispensationes Matrimoniales pertinet: egimus supra cap. 12. §. 1. d. n. 6. absolvamus nunc Tractationem hanc Secundam, & tantisper quiescamus.

TRACTATUS III.

DE

CONSENSU

Per verba de futuro, id est, DE SPONSALIBVS.

CAPVT PRIMVM.

De Natura Sponsalium.

§. I. Quæ sint Sponsalia, & quam promissionem continere debeant, ut obligent?

SPONSALIA, quamvis non rarè sumantur pro matrimonio rato non consummato, id est pro matrimonio contracto per verba de presenti, sed nondum habita Corporum commixtione, tamen propriè in tota hac tractatione significant mutuam sponfionem seu promissionem futuri Matrimonii, nam propterea Sponsus, & Sponsa propriè vocantur, & sunt ii inter quos ejusmodi mutua, sponsio intercessit licet improprie, ut dixi, aliquando sic appellantur illi, qui matrimonium tantummodo ratum contraxerunt.

2. Promissio autem quadruplici modo exhiberi, seu considerari potest. Primo, ut est interna, nec dum alteri insinuata. Secundo, ut est insinuata alteri, qui tamen nondum illam acceptavit. Tertio, ut est alteri insinuata, & ab illo acceptata quidem, sed non sub mutua repromissione, Puella y. g. acceptavit promissionem matrimonii à te ipsi factam, sed non repromisit, matrimonium ex parte sua. Atque his tribus modis promissio matrimonii dicitur esse facta gratis, quia obligatio est ex vna tantum parte, ejus nimirum, qui sponte promissit. Quarto, promissio considerari potest, ut est alteri insinuata, ab eodemque acceptata, & per ejus repromissionem confirmata, qua ratione promissio dicitur facta per modum contractus, qui certè mutuum utriusque consensum continet.

3. Dico igitur Primò, ut sponsalia obligationem in spondentibus patiant, non satis esse primum, nec secundam, nec tertiam promissionem ex ductis, sed addendam esse, & quartam. Sanch. Pont. Coninch. & innumerè apud Leandum de matr. d. 1. a q. 4. Ratio, quod non sufficiat prima, & secunda evidens est ex eis, quæ dicemus in tractatione de contractu promissionis, ubi cum communi docebimus, promissionem mente retentam, vel etiam verbis expressam, si non sit acceptata non obligare, & signatè in materia sponsalium, firmat Sanch. l. 1. de matr. d. 3. c. 6. & 7.

4. Ratio autem, quod nec tertia sit satis, est, quia promissio facta ex vna tantum parte, & ab altero acceptata, qualis est hæc tertia, licet possit aliquando esse valida, &

P 4 Obligans

obligans, quo pacto diceretur claudicare contractus ex una parte, quæ se non obligavit, ut si quis, se prorsus obligando, promitteret tibi aliquid vendere, quando tu emere velles, & ut se posset Sponsus obligare ad ducendam Sponsam (sive sub mortali, sive sub veniali juxta Ins quod Sponsa tradere vellet) quando ipsa liberè vellet ei nubere, licet inquam, valida & obligans esset hæc promissio, quia tamen regulariter nunquam Sponsi sic promittunt matrimonium; ideo hæc sola tertia saltem in praxi non sufficit. Quod altem nunquam sic promittant Sponsi, pater, quia nunquam regulariter aliquis promittit alteri gratis futurum matrimonium, scilicet sine spe, seu sine conditione, qua alter certè etiam & ipse obliget ad idem matrimonium, atque adeo semper requirit, quod alter repromittat, fieri enim ab utroque Sponso semper intenditur contractus innominatus, do, ut des. *Promitto si tu promittas*. Vide hæc pluribus apud Sanch. l.c. d. 5.

4. Ratio denique, quod quarta promissio ex supra memoratis ponat obligationem in conscientia, & consequenter contineat vera sponsalia, pater quia cum contineat mutuam obligationem, quæ certè est ex justitia, nihil ei deest de contractu, cujus definitio est. Vide l. *Habeo, ff. de Rubr. significat*. Vltro, citroque obligatio; & quia est in re gravi, nihil deerit à mortali. Quod si addatur juramentum, enascetur alius titulus obligationis, scilicet ex virtute Religionis, ut ex tractatu de juramento supponimus.

5. Dices. At Vasq. d. 4. de matr. Pontius l. 12. matr. cap. 4. num. 10. docent, in omni contractu, atque adeo in contractu matrimonii ipsam acceptationem, quam nos modò posuimus in tertio loco, esse repromissionem, ergo promissio acceptata satis, superque constituet vera sponsalia.

Respondeo. At G. Hurt. d. 1. matr. diff. 4. hanc doctrinam meritò refellit; quia potest quis acceptare, seu admittere tuam promissionem, v. g. sed, nec implicite nec explicitè repromittere fidem suam.

Quoad forum externum.

6. His positis: Inquires. Primò, posita tanta obligatione sub mortali, quantam inducunt sponsalia in foro conscientie, quid erit in foro externo? Poteritne Iudex cogere Sponsum, tempore debito recusantem inire Matrimonium?

7. Respondeo, quatuor esse sententias. Primò enim, Negat Sanctus Thomas apud Averfam *mox citandum*, cum Angelo, & Armilla, etiamsi sponsalia fuerint juramento vallata, à Iudice posse cogi prædictum Sponsum recusantem. Ratio hujus sententia, præter aliquos Sacros Textus, ducitur ex libertate Matrimonii, & ex periculo mali ejus eventus, si fortè ab invito contrahatur.

8. Secundò. Affirmat Sanctus Bonaventura apud eundem *mox citand.* cum Sanch. Pontio, aliisque; etsi juramentum non præcesserit, quia præter aliquos Textus, quos etiam ipsi inducunt, Iudex potest, immò & debet compellere subditos ad complendum id, ad quod ipsi ex justitia in conscientia tenentur.

9. Tertio. Distinguit Sotus apud eundem afferens, & ipse quandam Textum, concedit enim posse compellere, si præcessit juramentum, non verò si non præcessit; quia Iudicis est juramenti observationem, non verò cujuscunque generis obligationes exigere.

10. Quarto. Alio modo distinguit Averfa de matr. quæst. 8. sect. 8. à Versu. Quinò dubitatur, dictos Textus afferens, & concilians. Ait enim, si Iudex ex circumstantiis prævideat malum exitum Matrimonii, discordias, rixas, occisionem uxoris, vi. fugam à domo, &c. ne cogat, errant enim, qui juravit, sed prius serià admoneat, tum utatur remedio carcerationis, immò, & censuratum, quando videbitur opportunitum, sed nunquam deveniat ad hoc, ut Sponsi contrahant invito Matrimonium. Ratio hujus doctrinae est, quia sic vitantur

omnia incommoda, & quantum prudentia à Iudice test, redditur vniquique lus suum.

11. Hanc quartam sententiam, quam etiam legimus G. Hurt. d. 1. matr. diff. 17. & quam si accenter examinetur approbat prædictus Sanch. l. 6. 1. matr. d. 20. ex se habet etiam cum moderatione mox dicenda, complectens in praxi tunc deducere. Merito enim hæc veterum Averfa & Sanch. Nunquam tamen (aiunt) debet compelli Iudex insistere, ut finaliter compellat, quia vider alterum nimis remittentem, immò debet fore excommunicatum absolvere, quoniam non tenet Absolutionem, ne scilicet Iudex ipsi sciat de hoc. Averfa quidem, quoad forum externum de quo hic loquimur, loqui videtur etiam intercessit violenter, seu copula cum honesta persona; pari enim (inquit) se habeat Iudex in foro externo cum dicto latore, si denique per se deri non potest, avertit.

Immo moneo Iudicem, ut procedat ad excommunicationem, quando prævidet per illam nihil profuturum, quid enim prodest vulnus infligere, nulli curante recuperanda necessitas?

Dixi (in foro externo) nam in foro conscientie omnino est, ut de eodem violatore suo loco dicemus in Decal. cap. 5 §. 3. à n. 43.

12. De hoc delicto nolendi servare sponsalia, Iudicem Laicum posse cognoscere, notat Sanch. d. 1. matr. modò non sit controversia de validitate si sponsalia de sufficientia cause ad illa dissolvenda; tunc enim spectaret ad solum Iudicem Ecclesiasticum.

Quo tempore implenda sunt Sponsalia?

13. Inquires, Secundò. Quando nam est tempus debitum, post quod peccabit mortaliter, & modò de cogendus est à Iudice Sponsus, ad contrahendum Matrimonium?

Respondeo, quando advenit terminus præfixus sponsalibus (intellige nulla rationabili causa soluta, quæ fortè superveniat, de quibus causis infra, ut dictum fuit ducam te post annum, erit terminus, tunc de mortaliter anno, nam trium, vel quatuor dierum, abstrahendo ab alio incommodo, non videtur, causa gravis in hac re.

14. Quid si nullus sit præfixus terminus, ut dictum fuit, te ducam, Sanch. lib. 1. matr. d. 28. quem Dicitur tract. 4. resol. 243. defendit, ait, tempus obligans sub mortali, præsciendū ab excusatione fortè impetiente, esse, quando aliter ex Sponsis requirit Matrimonium. Pont. autem l. 12. matr. c. 6. v. 1. quem defendit Averfa de spons. sect. 8. Vers. Quinò dubit. esse statim, quæ oportune, & commode Matrimonium celebretur. Sed profecto facile has sententias conciliabimus, si ramus, obligari quidem statim, quia natura prædicta nis ea est, ut servetur, quam primum mortali, & hunc modo potest; vide l. in omnibus oblig. ff. de verbor. l. Eum, qui ff. de ver. oblig. At excusari ejusmodi Sponsi, quoties alter non requirit, cum possit; quia tunc potestur emittere, & non curare de dilatione, ut habetur in Textu, l. Sapè de Sponsalib.

§. II. An Sponsalia ex voluntate spondentium, vel voluntate obligationem parere possint, vel nullam?

1. Si promittentes sponsalia nolint expresse substatu, Stali se ad illa obligare, sed sub veniali dixerint, Sanch. l. c. d. 9. v. 6. concedit, non fore obligationem nisi sub veniali; Negat Vasq. d. 6. de matr. c. 2. cui assentitur Pont. lib. 2. matr. cap. 12. v. 12. aiunt enim, semper sub mortali. Ratio Sanch. est, quia tota hæc obligatio dependet à voluntate se obligantis; sicut enim, si in voto de re gravi, potest, ex probabilissima sententia, se quis obligare sub levi culpa, sic in casu nostro. Rursus Vasquez est, quia ipse putat, obligationem hanc non dependere immediatè à voluntate se obligantis, sed ex